

Životné jubileá

Životné jubileum RNDr. Otílie Gašparíkovej, CSc.

V živote človeka sú momenty, keď je dobré zastaviť sa o obzrieť sa späť. Takým je aj jubileum Dr. Gašparíkovej. Narodila sa 12. 5. 1939 v Tvrdošíne, u prostred krásnej oravskej prírody, čo ju asi predurčilo k štúdiu prírodných vied. Študovala biológiu na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave, kde jej učarovali navonok skryté procesy, ktoré prebiehajú v rastlinách, a preto svoj ďalší profesijný život venovala fyziológii rastlín. V r. 1961 nastúpila do Biologického ústavu SAV, ktorý sa po rôznych premenách pretransformoval do dnešného Botanického ústavu SAV, kde prežila celý svoj vedecký život. Počas študijného pobytu a ako aspirantka sa venovala problematike rastu rastlín a vplyvu rastových látok hlavne na rast koreňových explantátov hrachu. Kandidátsku dizertačnú prácu na tému „Štúdium interakcie 3-indolyloctovej kyseliny a tiamínu v niektorých fyziologických procesoch rastlín“ obhájila r. 1966. Jej ďalšie práce sa zamerali hlavne na nukleové kyseliny a bielkoviny a ich úlohu v raste a diferenciácii buniek koreňov rastlín. Tu dosiahla významné výsledky, ktoré ju zaradili medzi popredných rastlinných fyziológov nielen doma ale i v zahraničí. Medzi najcitovanejšie práce dr. Gašparíkovej patria práce venované charakterizácii a podielu jednotlivých typov pletív koreňa kukurice na prijíme a metabolizme dusíka.

V 80-tych rokoch sa vedecká dráha dr. Gašparíkovej začala orientovať na štúdium odpovede rastlín na stresové faktory prostredia a to najmä na chlad a sucho. Práve práce z tohto výskumu boli základom pri získaní grantu v COST programe v r. 1993. V rámci riešenia tohto projektu bola zvolená za Národného delegáta a člena Technického výboru pre poľnohospodárstvo a biotechnológie a za člena Management Committee pre COST 814.

Svoje výsledky a vedomosti v štúdiu metabolizmu koreňa jubilantka využila, okrem napísania mnohých vedeckých článkov v karentovaných časopisoch, aj na napísanie kapitol do dvoch monografií vydaných vydavateľstvom SAV VEDA (1988) a Kluwer Academic Publishers (1992) a do vysokoškolskej učebnice Fyziológie rastlín (2002). Dr. Gašparíková sa významnou mierou zaslúžila, či už ako organizátorka alebo predsedkyňa významných medzinárodných koreňových sympózií, organizovaných pod záštitou nášho ústavu, na ich veľmi pozitívnom ohlase medzi internacionálnou obcou rastlinných fyziológov. Koeditorovala štyri zborníky z týchto koreňových sympózií, ktoré vyšli v Holandsku v r. 1975, 1988, 1995, 1999. Bola členkou redakčnej rady časopisu Biológia a až doteraz je členkou redakčnej rady časopisu Biologia Plantarum. Výsledky svojej práce prezentovala na viacerých medzinárodných stretnutiach. Mnoho rokov prednášala na Katedre fyziológie rastlín Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave metabolizmus rastlín a vychovala viacerých diplomantov a aspirantov.

Okrem vedeckej práce bola Dr. Gašparíková zapojená do organizačných štruktúr ústavu. Od r. 1977 bola vedúcou oddelenia Fyziológie rastlín ÚEBE SAV, neskôr zástupkyňou riaditeľa ústavu, vedeckou tajomníčkou VK SAV pre ekologické vedy a členkou VK biológie organizmov, populácií a spoločenstiev ČSAV. Po znovuvzniknutí Botanického ústavu SAV bola v r. 1990–1998 jeho prvou riaditeľkou.

Jej vedecké výsledky, manažérske a organizačné aktivity boli ocenené viacerými význameniami: Strieborná plaketa SAV (1983), Pamätná medaila k 200. výročiu narodenia J. E. Purkyňu

(1988), od AV Ukrajiny Pamätná medaila N. G. Cholodného (1982) a Plaketa k 1 500. výročiu založenia mesta Kyjev, Zlatá plaketa SAV (1989) a v r. 1999 jej bol udelený titul Čestný člen SBS.

Milá pani doktorka, milá Otko, dovoľ nám v mene celého kolektívu oddelenia fyziológie rastlín Ti zablahoželať k významnému jubileu a popriať Ti ešte veľa, veľa zdravia, sily a vedeckého entuziazmu do ďalších rokov.

MIROSLAVA LUXOVÁ

Ďalšie životopisné údaje :

Čiamporová, M. 1999. Anniversary of RNDr. Otilia Gašpariková, PhD. *Biológia (Batislava)*. 34: 485–488.

Ivan Pišút – 75

(RNDr. Ivan Pišút, DrSc. *13. 3. 1935)

Na týchto stránkach žela Jirko Liška pred piatimi rokmi Ivanovi Pišútovi okrem iného naďalej „neklidného ducha“. Bolo to pri príležitosti jeho 70. narodenín. Päť rokov uplynulo ako voda a želanie gratulanta sa naplnilo. Počas tohto obdobia Ivan ničím nezľavil zo svojej pracovnej aktivity. V našom lichenologickom tíme vykonal veľa užitočnej práce. Podstatnú časť svojej kapacity venoval náročnému projektu „Vplyv zmien kvality ovzdušia mestskej aglomerácie Bratislava na lišajníky“, zápisom epifytickej lichenoflóry, či experimentom zameraným na akumuláciu ťažkých kovov a obsahy chlorofylov v bratislavských lišajníkoch. Predtým, ako sa mu naskytla možnosť vrátiť sa do BÚ SAV na polovičný úväzok, pracoval dobrovoľne ako dôchodca-volontér a neskôr na symbolickú dohodu. Jeho publikačnú aktivitu možno vidieť v každoročnom zhrnutí noviniek česko-slovenskej lichenologickej bibliografie v časopise *Bryonora*. „Lichenizovanie“ – práca a zároveň koníček – je neodmysliteľnou súčasťou aj jeho dovoleník, v posledných rokoch na obľúbenej Madeire, či Kanárskych ostrovoch. Obzvlášť mimoriadnym potešením pre nás je sledovať jubilanta ako kraľuje vo svojej pracovni v novej budove Botanického ústavu SAV obklopený práve určenými položkami, mikroskopom a lupou, literatúrou, otvorenými internetovými stránkami fotograférií lišajníkov a skypom. Ako s tým „nepokojným duchom“ prehľadáva knižnice pracovni nás – kolegýň, pátrajúc po tom správnom literárnom prameni. Zbytočné vrásky mu už nerobí neistý osud položiek lišajníkov v zbierke „SAV“, pretože sú konečne uložené ako treba. Je veľmi dobré mať v tíme spokojného človeka, ochotného pomáhať, pousmiať sa a odľahčiť často malicherné pracovné problémy. Veď aj to je jedna z dôležitých úloh tohto životného obdobia. Prajeme mu veľa príjemných kilometrov na bežkách, ktoré v zimnej sezóne 2009/2010 využíval na poznávanie okolia svojho nového bydliska. Nech sa mu ďalej dobre žije a pracuje – potrebujeme ho.

ANNA GUTTOVÁ